

קטונתי מכל החסדים (לב,יא)

שמה משהבטחתי נתלכלכתי בחטא ויגרום לי להימסר ביד עשוי (רש"י)

כיצד יעקב אבינו, בחיר האבות, חשש שמה נתלכלך בחטא חס ושלום?
אלא בכל פעם שאדם מתעלה ברוחניות, נחשבת דרגתו הקודמת לחטא (במובן של חיסרון, כמו שכתוב, "והייתי אני ובני שלמה חטאים").

'חטא' זה הוא לא רק מפני שכעת נדרשת ממנו עבודה שלמה יותר, ואם יקיים את המצוות באותה התלהבות וכוונה כפי שקיימן קודם לכן לא יהיו אלה מצוות שלמות; אלא עוד זאת, אף המצוות שכבר קיים עד כה – נגרעות עתה משלמותן ונעשות חסרות ('חטאים') לגבי דרגתו הנוכחית.

וזהו שאמר יעקב: מכיוון שהקב"ה השפיע לי רוב חסדים, ירא אני שמה עתה, בדרגתי הנעלית יותר ("משהבטחתי") – מעשי הקודמים הם בבחינת 'חטא', 'נתלכלכתי בחטא'.

(לקוטי שיחות כרך ה עמ' 396)

* * *

יש לשאול, הרי כבר עברו רוב שנותיו של יעקב (שהרי באותה שעה היה בן ע"ז שנה) ו"כיוון שיצאו רוב שנותיו של אדם ולא חטא, שוב אינו חוטא", ומדוע אפוא חשש מהחטא? ויש לומר, שאין הפירוש שנדמה ליעקב שהיה חיסרון בעבודתו, אלא שלעבודתו לא הייתה שום תפיסת מקום בעיניו, מכיוון שהיה בטל בעצם, והגיע לדרגה שבה אין למציאות הנבראים ועבודתם שום תפיסת מקום בעיניהם.

(לקוטי שיחות כרך טו עמ' 276)

כי שרית עם אלוקים (לב,כט)

אלוקים – הוא עניין הצמצום, ההעלם והסתר על שם הוי'.

מצד שם הוי' הגה 'אני הוי' לא שניתני', ו"אין עוד מלבדו", ו"כולא קמיה כלא חשיב". העולם אינו תופס מקום כלל. ואילו מה שנראה העולם ל"יש" ודבר נפרד – הוא מחמת הצמצום וההסתר דשם אלוקים.

"שרית עם אלוקים" – היינו בחינת שר ומושל על בחינת שם אלוקים, שלא יסתיר ויעלים על שם הוי'.

המלאך בירך את יעקב ואמר לו "כי שרית עם אלוקים", בכוחו של יעקב לגבור על שם אלוקים שלא יעלים. ככתוב בו (בראשית כח): "והיה הוי' לי לאלוקים", ששם הוי' יאיר ללא העלמת שם אלוקים.

(לקוטי תורה במדבר, פרשת חוקת דף ס"ב ע"ב)

לזכות

האחים התמימים הדגולים לבית

דייטש

הרה"ח ר' זלמן, ר' יוסף, ר' אברהם-משה

וגיסם ר' גבריאל גופין שיחיו

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
יצוקללה"ה נבג"מ ז"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תקמ

ערב שבת-קודש
פרשת וישלח
י"ג בכסלו ה'תשס"ה

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

פרשת וישלח

כה תאמרון לאדוני לעשו (לבה)

אמר לו הקב"ה, אתה השפלת עצמך וקראת לעשוי אדוני שמונה פעמים, חייך שאני מעמיד מבניו שמונה מלאכים קודם לבניך (ב"ר פעה"ג)

אף שיעקב נענש על כך שקרא לעשוי "אדוני", אין זה חטא כפשוטו חסוֹשֵׁלוֹם, אלא כוונתו הייתה לברר את עשוי.

בבירור ותיקון הרע שני אופנים:

בירור בדרך "גילוי אור" (מלמעלה למטה) – המברר משרה על המתברר גילוי אור נעלה, ואור זה דוחה את החושך והרע. בדרך זו הבירור אינו גורם למברר ירידה והשפלה.

בירור בדרך "התלבשות" (מלמטה למעלה) – המברר יורד אל המתברר, "מתלבש בלבושי המתברר", ועל-ידי התעסקות עמו מהפך את הרע לטוב. עבודת הבירורים בדרך זו גורמת ירידה למברר, כמאמר "המתאבק עם מנוול מתנוול גם-כן". אולם לגבי המתברר יש בכך יתרון ועילוי, כי מאחר שהבירור הוא בדרך התלבשות והתעסקות (לא בדרך דחייה וביטול), מביא הדבר לידי כך שהמתברר כפי שהוא במציאותו, חדל מלהיות מנגד לקדושה.

יעקב בירר את עשוי בדרך השנייה – בדרך "התלבשות" – אמנם בירור זה גרם השפלה וירידה ליעקב, שבאו לידי ביטוי בכך שהשפיל את עצמו לפני עשוי; אך על-ידי זה גרם שעשוי, כפי שהוא במציאותו, הודה ו"אישר" שהוא עבדו של יעקב. וכפירוש רש"י (לקמן לגט), "הודה לו על הברכות", כולל הברכה של "הוזה גביר לאחייך".

(לקוטי שיחות כרך טו עמ' 298)

ויהי לי שור וחמור (לבו)

שור - זה יוסף, שנאמר בכור שורו הדר לו. חמור - זה יששכר, דכתיב יששכר חמור גרם (מדרש רבה)

יצר-הרע נלחם באדם בשתי דרכים: על-ידי חוס, כלומר, להרתיח את הדם בתאוות עולם-הזה; ועל-ידי קור, להביאו לקרירות ולעצלות בענייני תורה וקדושה.

מגמת יעקב אבינו היתה אפוא להכניע את קליפת עשוי, המייצג את היצר-הרע על שתי צורותיו. זהו שנאמר:

"ויהי לי שור, זה יוסף" – רומז לאש דקדושה (כדכתיב (עובדיה א) "ובית יוסף להבה"), המבטלת את האש הזרה של היצר-הרע.

"וחמור, זה יששכר" – היינו "חומריות" ועצלות דקדושה, שהאדם "עצל" מלעבור על מצוות לא-תעשה. כאמרם (פסחים נ) "יש שפל (עצל) ונשכר". זהו "יששכר" – "יש שכר". "עצלות" זו היא המבטלת את העצלות והקרירות של היצר-הרע.

(אור-התורה פרשת וישלח עמ' 30)

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

"ג בכסלו ה'תשס"ה – כ' בכסלו ה'תשס"ה

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"ג בכסלו	ה' שקלים.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	ה' מעשר. פרק ח.	מ"ע קעא.
ש"ק	י"ד בכסלו	פרק ד. ה' קדוש החדש.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק ט.	מ"ע קעא. קנג.
א'	ט"ו בכסלו	פרק ג-ה.	פרק י.	מ"ע קנג.
ב'	ט"ז בכסלו	פרק ו-ח.	פרק יא.	מ"ע קנג.
ג'	י"ז בכסלו	פרק ט-יא.	פרק יב.	מ"ע קנג.
ד'	י"ח בכסלו	פרק יב-יד.	פרק יג.	מ"ע קנג.
ה'	י"ט בכסלו	פרק טו-יז.	פרק יד.	מ"ע קנג.
ו'	כ' בכסלו	פרק יח-יט. ה' תענית.. בפרקים אלו. פרק א.	ה' מעשר שני ונטע רבעי.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע קנג. נט.

זמני השבוע *

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זמן זריחת החמה	זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	לפני הזריחה	לפני הזריחה							
ו', י"ג בכסלו	4.15	5.03	5.25	6.25	8.52	11.28	11.58	4.36.5	5.03
ש"ק, י"ד בכסלו	4.16	5.04	5.26	6.26	8.52	11.28	11.58	4.36.3	5.02
א', ט"ו בכסלו	4.17	5.05	5.27	6.27	8.53	11.29	11.59	4.36.1	5.02
ב', ט"ז בכסלו	4.17	5.05	5.28	6.28	8.54	11.29	11.59	4.36.0	5.02
ג', י"ז בכסלו	4.18	5.06	5.28	6.28	8.54	11.29	11.59	4.35.9	5.02
ד', י"ח בכסלו	4.19	5.07	5.29	6.29	8.55	11.30	12.00	4.35.9	5.02
ה', י"ט בכסלו	4.19	5.08	5.30	6.30	8.55	11.30	12.00	4.35.8	5.02
ו', כ' בכסלו	4.20	5.09	5.31	6.31	8.56	11.30	12.00	4.35.8	5.02

* הזמנים מתייחסים לאזור השפלה. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים	תל-אביב	חיפה	באר-שבע
	דה"י	דה"י	דה"י	דה"י
וישלח	4.00	5.15	4.14	5.16
וישב	3.59	5.15	4.14	5.16

עורך ראשי: מנחם-מענדל ברוך • עורך: שניאור-זלמן רודמן • הגהה: יוסף-יצחק אייזלמן

מור"ל: מכון ליובאוויטש שיערי צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונב

כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל': 03-9607588, פקס': 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: http://chabad.org.il דואר-אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

ואם איזה מניין קטן מהכיל – יצרפו אליהם אנשים מאיזה מניין גדול, בכל ישונה, חוק ולא יעבור.”

אדמו"ר המהר"ש כותב: "ולכל הפחות צריך כל אחד ללמוד מסכת גמרא בשנה"³⁸.

על פי זה נהגו מאז לסדר חלוקת הש"ס ביום חג הגאולה י"ט כסלו. משנת תרס"ג ואילך, מפני אפס הפנאי בי"ט כסלו, הנהיגו בליובאוויטש חלוקת הש"ס בכ"ד טבת – יום ההילולא של רבינו הזקן, ומשנת תשי"ג שוב נקבע המנהג דחלוקת הש"ס בכמה מקומות [על-ידי הרבי] – לי"ט כסלו³⁹.

כשהיה כ"ק אדמו"ר מהורש"ב בזמן חלוקת הש"ס בחו"ל, היה מודיע במברק איזו מסכת הוא לוקח⁴⁰.

בחלוקת הש"ס יש כמה עניינים⁴¹:

(א) תלמוד תורה של המסכתא אשר לקח לחלקו. (ב) לימוד המסכתא בתור חלק מלימוד כל הש"ס. (ג) כאילו לומד (בשותפות) את כל הש"ס כולו. (ד) נחשב כלימוד בעשרה ויותר. (ה) מקנה ומזכה לכל אחד ואחד מהמשתתפים חלק בלימודו.

"בטח ידיבוקו בכותלי בית-הכנסת רשימת המשתתפים בחלוקת הש"ס, ויהיה לחיזוק ולזיכרון טוב בהיכל ה', והוא מנהג ליובאוויטש"⁴².

ואותם הנמצאים במקום אשר, מאיזה סיבה שתהיה, הוא "קטן מהכיל" לחלק כל הש"ס – מצטרפים לחלוקת הש"ס הנעשית בבית מדרשו של הרבי ע"י "מחנה ישראל"⁴³.

שיעורי תורה: "לשאלתו מה ילמוד בהמעת-לעת דיום הבהיר... י"ט כסלו... מובן

שהלימוד צריך להיות בתורתו של בעל השמחה והגאולה, זאת אומרת, תורת חסידות חב"ד, אם בספריו (כמו ספר התניא, תורה אור ולקוטי תורה) או (ביחד עם הביאורים שנתוספו) במאמרים ושיחות של רבותינו נשיאינו"⁴⁴.

"שאלה שעדיין לא סיימו את לימוד ספר התניא, יודרו לסיימו, כדי שלא להפסיק בין סיום התניא להתחלתו, כמו שבשמח"ת אין מפסיקין בין 'חתן תורה' לחתן בראשית"⁴⁵.

ביום י"ט כסלו מתחילים ללמוד שוב שיעורי לימוד התניא (לשנה מעוברת), מתחילת הספר, כפי שנחלקו לימי השנה על ידי כ"ק אדמו"ר מהרי"צ נ"ע.

תחילת הלימוד היום צריכה להיות בעניינים שהזמן-גרמא, ולכל לראש ב'לשון הרב' שבתחילת לוח 'היום יום' (במעלת יום י"ט כסלו. ואפשר למצוא בו שייכות לכל יום, גם כשאין הקביעות מתאימה, ובפרט כאשר יהיו 'מונחים בזה')⁴⁶.

שחרית: "חסידים נוהגים לטבול לפני תפילת שחרית די"ט כסלו, כמנהג המקובל מחסידים הראשונים בשם מורנו הבעש"ט, שבערב שבת ובערב יום-טוב, כמו גם בשבת ויום-טוב שחרית טובלים במקוה"⁴⁷. אין אומרים תחנון.

יום שישי

חג הגאולה – כ' בכסלו

יום (ועיקר) ההתוועדות – ראה לעיל בתחילת הלוח/מרבירי הרבי. אין אומרים תחנון.

(38) היום יום י"ח אדר"ב, ובעניינו, שה"ש תשי"ב ח"ב עמ' 200. וראה 499.
(39) שה"ש שם עמ' 492. ובמקור: 'תורת-מנחם – התוועדות' תשי"ג ח"א עמ' 216.
(40) סי' ליובאוויטש וחיליה עמ' 45.
(41) מכתב בשה"ש שם עמ' 497.
(42) ממכתב בשה"ש תשי"ב עמ' 496. 'בית חינוך, גיליון 117 עמ' 29.
(43) ספר-המנהגים שם.
(44) אגיק ח"ב עמ' סא.
(45) תורת מנחם – התוועדות תשי"ב ח"א עמ' 125.
(46) הכונה שמי שטרם סיים את התניא, יעשה זאת עוד בייט כסלו, ומייד לאחר-מכן יתחיל ללמוד מחדש מתחילתו.
(47) שיחת ליל י"ט בכסלו תשמ"ט ס"ב (תורת-מנחם – התוועדות) ח"ב עמ' 4. ועיי"ש במעלת לוח זה בכלל. ואכן רבים מאנשי נוהגים ללמוד כסדרו מידי יום ביומו (וידוע שגם הרבי הקפיד שיידעו אותו), בציבור או ביחידות, ולסיימו ולהתחילו מחדש היום.
(48) שה"ש תשי"ב עמ' 19. הובא בספר-המנהגים.

בי"ט בכסלו נקבעים עניינים הנוגעים לכל השנה כולה

השיעור היומי בתניא של י"ט כסלו כולל את כל שיעורי הלימוד של כל השנה כולה, בנגלה ובחסידות □ **התחלת השיעור הוא בפסוק יכי קרוב אליך הדבר מאודי שקאי על עניין התשובה הכוללת את כל התורה והמצוות** □ **סיום השיעור רומז לתכלית המונה הפנומית של תורת החסידות** □ **משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו**

לאחר לחיים", הרי מובן, שכאשר הנהגתו היא כדבעי, אזי כבר בראש-השנה נקבעים כל העניינים בנוגע לכל השנה כולה. ומזה מובן שעל-דרך זה הוא גם ביום י"ט כסלו, "ראש-השנה לדא"ח", בנוגע להעניין ד"יפוצו מעינותיך חוצה" בכל השנה כולה.

ועל-פי האמור לעיל (גוף השיחה סעיף כ"ב) שכל עניין בעולם משתקף בתורה ונלקח מהתורה, הרי מובן, שהעניין ד"ראש-השנה לדא"ח" צריך להשתקף בהשיעור תניא שקבע כ"ק מו"ח נשיא הדור (בחלוקת השיעורים דלימוד התניא על כל השנה כולה) עבור ראש-השנה לחסידות, י"ט כסלו, ובאופן שהשיעור דיום זה כולל את כל השיעורים בספר זה במשך כל השנה (ועל-ידי זה גם את העניינים שבאים על-ידי הלימוד, להיותו לימוד שמביא לידי מעשה), שלכן נקרא "ראש-השנה (ולא תחילת השנה) לדא"ח".

וכיוון שזהו שיעור היומי בפנימיות התורה, הרי זה כולל גם את כל השיעורים של כל ימות השנה בשאר חלקי התורה, כי, סדר המשכת

א. דובר לעיל ש"י"ט כסלו... החג אשר פדה בשלום נפשנו ואור וחיות נפשנו ניתן לנו... הוא ראש-השנה לדא"ח אשר הנחילונו אבותינו הקדושים... והיא-היא תורת הבעש"ט ז"ל".

וידוע הביאור של רבינו הזקן בלקוטי-תורה¹ בדיוק הלשון "ראש-השנה", ולא תחילת השנה – שזהו בדוגמת ה"ראש" שכולל את החיות של כל אברי הגוף קודם שנמשך לכל אבר ואבר, וכמו כן גם היום דראש-השנה כולל את החיות של כל ימי השנה שלאחרי זה (ועל-דרך זה היום דראש הודש בנוגע לכל ימי החודש).

וכאמור לעיל, כל עניין בפנימיות התורה ישנו גם בנגלה, בפירוש או ברמז: איתא בגמרא במסכת הוריות²: ש"בריש שתא" יכולים לידע מה יקרה במשך השנה.

וכן איתא בגמרא³ "כל מזונותיו של אדם קצובין לו מראש-השנה ועד יום-הכיפורים", וכיוון ש"שלושה ספרים נפתחין בראש-השנה... צדיקים גמורין נכתבין ונחתמין

(3) ביצה טז, רע"א.
(4) ראש-השנה טז, ב.

(1) דרושי ראש-השנה נח,א ואילך. ובכ"מ.
(2) יב,א.

התורה מלמעלה למטה, ש"נסעה וירדה... ממדרגה למדרגה בהשתלשלות העולמות כו",⁵ הוא באופן שתחילה ישנו חלק הסוד שבתורה, פנימיות התורה, שכנגד עולם האצילות, ומשם נמשך גם בדרוש ורמוז עד לפשט, ולכן, בהשיעור שבפנימיות התורה נכללים כל העניינים שנמשכים אחר-כך בכל שאר חלקי התורה, וכיוון ש"גדול תלמוד שמביא לידי מעשה",⁶ נכלל בזה גם כל עניין פעולת המצוות, שזהו תפקידו של איש הישראלי בעולם.

ג. התחלת שיעור תניא ד"ט כסלו: "ספר לקוטי-אמרים חלק ראשון הנקרא בשם ספר של בינונים... מיוסד על פסוקי כי קרוב אליך הדבר מאוד בפך ובלבבך לעשותו, לבאר היטב איך הוא קרוב מאוד בדרך ארוכה וקצרה בעזרת ה' יתברך".

[וכפי שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר⁸ שהנכתב בדף-השער לאחרי זה הוא הוספה מאוחרת, אבל התיבות מ"ספר לקוטי-אמרים" עד "בעזה"י" נכללים בספר התניא, כיוון שזהו לשונו של "המלקט לקוטי אמרים הנ"ל", שהוא רבינו הזקן].
והעניין בזה:

ספר התניא לגבי פסוק בתורה – הפסוק "כי קרוב גוי" שעליו מיוסד ספר התניא – הוא על-דרך תורה שבעל-פה לגבי תורה שבכתב. ובעניין החילוק שבין תורה שבכתב לתורה שבעל-פה, מבאר רבינו הזקן באגרת-הקודש שבתניא⁹, שתורה שבעל-פה נקראת "תורת אמך", ואילו תורה שבכתב נקראת "מוסר אביך"¹⁰, "משום שעל-דרך משל כמו שכל אברי הולך כלולים בטיפת האב בעולם גדול

(5) תניא פ"ד (חב),
(6) קידושין מ, ב. וש"נ.
(7) ניצבים ליד.
(8) ראה גם שיחת י"ט כסלו דאשתקד סכ"א (תר"מ חכ"ד ריש עמ' 270). וש"נ.
(9) סכ"ט.
(10) משלי א, ח.
(11) ראה נדרים פא, א ובר"ן שם. וש"נ.
(12) ראה רמב"ן ע"פ ע"פ (שם, יא). לקו"ת ניצבים מה, ב ואילך.
(13) ע"ז י, סע"ב. וש"נ.
(14) כתובות קד, א.

הנגלית ודא"ח ברבים, וחיווק רחבי החסידות באהבת רעים"²⁹, וכן "בעבודת התפילה ואהבת ישראל"³⁰, ו"בקינים המצוות באור והתלהבות, וכל זה – באופן דמוסיף והולך"³¹ בג' הקווים תורה עבודה וגמ"ח³², בלימוד הרמב"ם, ג' פרקים ליום³³, לסייע גם בממונו למוסדות רבותינו נשיאינו³⁴, ולצאת ב"קריאה לכל אחב"י שליט"א אשר ליכם ער לקול ילד בוכה' – לפעולות נמרצות בהפצת התורה בכלל והפצת מעיינות החסידות בפרט, הלימוד והמעשה גם יחד, ומתוך התלהבות חיות ואור"³⁵.

חלוקת הש"ס:

עצם עניין חלוקת הש"ס הוא מנהג קדום בישראל, ובלשון כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע³⁶: "המנהג הקדום בתפוצות ישראל לגמור כל הש"ס בכל שנה ושנה בכל עיר ועיר, ובמקום שאפשר – בכל בית-כנסת ובית-מדרש על-ידי חלוקת המסכתות". וידועה השתדלות כ"ק אדמו"ר הזקן בזה, וזה לשונו³⁷: לגמור כל הש"ס בכל שנה ושנה ובכל עיר ועיר לחלק המסכתות על פי הגורל או ברצון, ועיר שיש בה מנינים הרבה – יגמרו בכל מניין ומניין,

לחסידות, ניתן עדיין להשלים בו כל מה שחסר עד אז"²¹.
יום-ההילולא: יום זה הוא יום ההסתלקות-הילולא של אדמו"ר רבי דובער, הרב המגיד ממעזריטש נבג"מ זיע"א (בשנת תקל"ג, ומנוחת-כבוד בעיר אניפולי)²².
התוועדות²³:

"הוקנים, הצעירים גם הנערים, עבדו את ה' וקבלו עליכם עול מלכותו יתברך. דעו כי ביום הזה כל אבותינו – מהבעש"ט – יהיו בעזרכם. קבלו עליכם ללמוד דא"ח באמת, וחיו. יהיה מאד ביום הזה כי קרוש הוא. לחיים ולברכה!"²⁴.

נוהגים לשיר בחג הגאולה את הניגון הירוע על הפסוקים "פרה בשלום נפשי"²⁵. בתקופות שונות²⁶ הורה הרבי לנגן ניגון זה בהתוועדות, ופעם אחת הורה לנגנו כבר בשבת מברכים חודש כסלו²⁷. אף לסיום ההתוועדויות בתקופת י"ט כסלו, לפעמים היה הרבי, בצאתו מההתוועדות [וגם בשבת-קודש הסמוכה וכדומה], מתחיל לשיר "פרה בשלום" או את סיום הניגון "ואני אבטח בך"²⁸.

החצוצות טובות: "בקביעות עתים לתורה

(21) לקוטי-שיחות חייב עמ' 468.
(22) תולדותיו בסי' ירבי דובער – הרב המגיד ממעזריטש, הוצאת קה"ת, תשל"ה.
(23) בליובאוויטש היו עורכים סעודה (ראה אגיק אדמו"ר מהוריי"צ חיד עמ' עג. אגיק אדמו"ר מהוריי"צ ח"א עמ' סט), וכן בבתי-כנסת חבי"ד בכל מקום (אגיק אדמו"ר מהוריי"צ ח"א עמ' תמג) ובה אכלו שווארצע קאשעי – זכר למאכל אדה"י בהיותו במאסר – ובבית-הכנסת היקאשעי ראו זכות מיוחדת (ראה סה"ש תרח"ץ סי' 250).
(24) דורנו נערכת התוועדות י"ט כסלו יברוב עם – הדרת מלך ללא סעודה, וכהוראה לוועד כפר-חבי"ד (אגיק חטי"ו עמ' ק): "במיש בהנוגע להסעודה, בכלל ראוי שבעיקר יהיה מיני מונות, אלא שכינות ממניין יטלו ידיהם לסעודה כדי שיוכלו לברך ברכת המזון בעשרה, משאי"כ האורחים שלא תמיד נשארים... לברכה"י... נוסף על הקושי בבטי"י כדבעיי, ולמעשה אף הרבי לא היה נוטל ידיו: "משנת תשי"א ואילך, בכל שנה ביום י"ט כסלו הכינו גבאי ביהי"כ סעודה לכבוד יו"ט ואח"כ עלו (מי שזכה להיכנס) להתוועדות כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע – למונות ומשקה – אבל כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו לא נטל ידיו לסעודה אחרי הני"ל, להוציא פעם אחת ביי"ט כסלו תשי"ב" (הרה"ח רי"ל שי' גרונר).
(24) היום-יום חייב, ממכתב כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע, י"ט כסלו תרפ"א. המכתב טרם נדפס לע"ע בסידרת אגיק שלו, וראה שם ח"א עמ' קכב.
(25) עד סוף המזמור – ספר-הנינונים, ח"א ניגון נ"ה.
(26) כנון: שיחת י"ט כסלו תשכ"ב סכ"ג, תשכ"ד ס"א, שי"פ מקץ תשכ"ד ס"א.
(27) ראה שיחת שי"פ תולדות תשי"ד ס"א, ועוד.
(28) סי' יחג התנים (להרה"ח ר' מיכאל אהרן שי' זליגאן, ברקלין תשי"ט) עמ' 66.
(29) היום-יום דהיום.
(30) אגיק אדמו"ר מהוריי"צ ח"א עמ' שכב, ח"ט עמ' שנד.
(31) אגיק חכ"ב עמ' עו.
(32) סה"ש תשי"ח ח"א עמ' 182, תנשי"א ח"א עמ' 191, ועוד.
(33) סה"ש תנשי"א עמ' 191.
(34) אגיק אדמו"ר מהוריי"צ ח"א עמ' תקנ. ח"ב עמ' תעד.
(35) אגיק כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו חכ"ב עמ' שע.
(36) אגיק שלו ח"א עמ' סא"ס.
(37) אגיק ד"ה יהי"כ תוכיח, שבסיו"ט התניא.

שבחבורה וכו'.

”ריבוי הכמות, או עילוי האיכות, וירועה השקלא-וטריא מי מהם עדיף...”

”והצעתו בזה, אשר בלילה הראשון, אור ל”ט כסלו, יתועדו במקומות שונים” (ויודיעו שם אודות ההתועדות דלמחר). ולמחרתו, אור לכ’ כסלו, יתאספו במקום אחד להתועדות...”¹⁰.

* כדאי ונכון שכל אחד ואחד יערוך התועדות (ומה טוב – ג’ התועדות), בתלת זימני הווי חזקה” – אחת בעצמו ושתיים על ידי שלוחיו, או שמשתתף בעצמו בשלושתן כיוון שנערכות בזמנים שונים – בליל י”ט בכסלו, ביום י”ט בכסלו, ובפרט קרוב לסימום ובאופן שיומשך גם בליל כ’ בכסלו) – עם עצמו (בכל עשר כוחות נפשו), עם בני ביתו, עם חבריו וידידיו וכיו”ב – כדי להרגיש עוד יותר שכל אחד ואחד הוא גם משיפע, וכמו שכתוב (בשייכות להגאולה) ”והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם”.

* הצעות כ”ק אדמו”ר נשיא דורנו לאחד מראשוני שלוחיו, בקשר לעריכת התועדות י”ט בכסלו בישיבה¹¹:

לפרסם מראש את תאריך ההתועדות ואת סיבתה בקצרה בעיתונות הנקראת על ידי יהודי המקום; להכין מבין התלמידים כאלו שיחזרו

מאמר או על-כל-פנים ענין של דא”ח; וכן לסדר קבוצת מנגנים מהם בסדר מסודר, שבו תהיה רוממות רוח לתלמידים, ובטה יעורר הדבר ביניהם גם קנאת סופרים, וכן יעשה את הרושם המתאים על אנשי העיר והסביבה¹².

* אף במוסדות לבנות הציע¹³, שינאמו על פרשת החג גם אחדות מהתלמידות, אף שעל-פי הרוכ מסייעים להן בעריכת הנאומים, כי חשובה ההשתתפות מצידן, וגם עצם הדבר שהן נואמות – ערך רב לו.

* מסיבות והתועדות י”ט בכסלו שייכות גם לשבתות שלפניו ושלאחריו¹⁴.

יום חמישי

חג הגאולה – י”ט בכסלו¹⁵.

ביום זה לפנות ערב, יצא כ”ק אדמו”ר הזקן נבג”מ זיע”א לחירות מבית האסורים ממאסרו הראשון בפטרבורג בשנת תקנ”ט¹⁶.

מאחלים: ”גוט יום-טוב – לשנה טובה בלימוד החסידות ודרכי החסידות תכתבו ותחתמו”¹⁷.

י”ט בכסלו נקרא על-ידי כ”ק אדמו”ר מהוריי”צ ”חג החגים”¹⁸.

י”ט בכסלו הוא ’מתן תורה’ דפנימיות התורה¹⁹.

כיוון שי”ט בכסלו הוא ’ראש השנה

16) ביי”ט בכסלו, לבש כ”ק אדמו”ר בגדי שבת (יומן) תשכ”ה אות קנו, יכר חב”ד גיליון 692 עמ’ 32. ביי”ט גיליון 14 עמ’ 22.

17) וכיוון שלא יצא אדה”ו מבית המגדן אלא בערב, מתועדים ועושים יו”ט גם בני בכסלו (בית רבי ח”א פי”ח). פרשת היום ביספר התולדות – אדמו”ר הזקן, כרך ג, תשמ”ו. מסמכים מקוריים בקובץ ’כרם חב”ד’, גיליון 4, מכון יאהלי שם – ליובאוויטשי תשנ”ב.

18) היום יום הדיוס. בשי”ש תשי”ב עמ’ 19, שמנהג חסידי אדה”ו היה לומר ’גוט יו”ט’ לפני ואחרי מעריב, ובמשך כל המעלי”ע דיי”ט בכסלו כשחסידיים נפגשים.

19) אגיק שלו ח”ו עמ’ ל. הקדמת היום יום. נתבאר בלקו”ש ח”ה עמ’ 436, חכ”ה עמ’ 385.

20) ספר-השיחות תשנ”ב ח”ב עמ’ 483, ועיי”ש שגילוי למעלה מגילוי פנימיות התורה לעיל.

ונמצא, שהפירוש הפנימי האמור לעיל מתאים גם עם הפירוש הפשוט על-פי נגלה החסידות: דתורה.

”זה לעומת זה” כפשוטו – הוא עניין ג’ ד. והמשך השיעור תניא די”ט כסלו – קליפות הטמאות לגמרי. והתכלית היא –

”צבור” ראשי-תיבות ”צדיקים, בינונים, רשעים” ובתוספת ו’ (”ורשעים”), ”דא אות אמת” – נקודת האמת שבכ”ל יהודי, ש”גם בשעת ההטא היתה נאמנה אתו יתברך”

ההסכמות על ספר התניא:

להעלות אותם מלמטה מטה עד למעלה מעלה, ועל-דרך שמצינו בנגלה דתורה בעניין התשובה ש”זדונות נעשו לו כזכיות”¹⁹.

וזהו גם עניינה של תורת החסידות, פנימיות התורה, שכנגד עולם האצילות – שהרי בעולם האצילות ”לא יגורך רע”²⁰, ששם כל העניינים (גם הענייני ד”זה לעומת זה”) הם באופן שכולו טוב, וצריכים לפעול בהעניין ד”זה לעומת זה” כפשוטו שיתהפך להיות ”זה לעומת זה” כפי שהוא בעולם האצילות, בפנימיות התורה.

וכל זה הוא באופן ד”קרוב אליך גו’ כפיך ובלבך לעשותו” – ככל ענייני התורה ש”נסעה וירדה... עד שנתלבשה... בצרופי אותיות גשמיות בדיו על הספר” (על-ידי הכתיבה על-גבי הקלף ועל-דרך זה על-ידי הדפסה על-גבי הנייר), ”בכדי שכל הנשמה או רוח ונפש שבגוף האדם תוכל להשיגן בדעתה כו”²¹, באופן ש”משיג ותופס ומקוץ בשכלו... ותורתך”²² בתוך מעי”ו²³,

ועל-ידי זה פועלים אמיתית העניין ד”פוצו מעינותיך הוציח” – עד לג’ קליפות הטמאות לגמרי,

נתבאר לעיל (גוף השיחה, סעיף ב ואילך) מה שכתוב באגרת-הקודש של אדמו”ר נ”ע בנוגע לתורת החסידות ש”היא היא תורת הבעש”ט”. ובהתאם לכך לומדים ב”ט כסלו (ראש-השנה לרא”ח) גם את ההסכמות שבהם נאמר ”וכעת ישמח ישראל” – הבעש”ט²⁴ – בהיגלות דברי קודשו כו”²⁵, היינו, שעל-ידי חיבור התניא נעשה אצל הבעש”ט עניין השמחה, שפורצת גדר, כפי שמבאר כ”ק אדמו”ר (מהורש”ב) נ”ע בהמשך שמח תשמח”²⁶, שמצד עצם השמחה מתגלה העצם והפנימיות של האדם.

וכיוון שהשיעורים בספר התניא על כל השנה כוללים גם את אגרת-הקודש וקונטרס-אחרון, עד להסיום וחותם ”הוכח תוכיח... כי זה לעומת זה כו” – לכן מוסיפים ולומדים גם את ”הסכמת הרבנים שי’ בני הגאון המחבר”, שבה נתבארה השייכות של אגרת-הקודש וקונטרס אחרון ”לחברם עם ספר לקוטי-אמרים”.

ועוד זאת, שבסיום וחותם דאגרת-הקודש

19) תהילים ה, וראה לקו”ת במדבר ג, סע”ג. וש”נ.
20) תהילים מ, ט.
21) תניא פ”ד-ה.

15) ראה לקו”ד ח”א סא.א.
16) הסכמת הרב... יהודא ליב הכהן”.
17) סה”מ תרנ”ז ס”ע רכג ואילך
18) יומא פ”ב.

וכמו שכתוב "את רוח הטומאה אעביר מן הארץ"²², "אז הפוך אל עמים שפה ברורה גו' לעברו שכם אחד"²³, והיינו, שהעניין ד'הוי' אחד ושמו אחד, "כשאני נכתב אני נקרא", שיגלה משיח למטה מעשרה טפחים – יומשך גם אל כל העמים, ב"זה לעומת זה", ויקויים היעוד²⁴ "ועמדו זרים ורעו צאנכם", ואז יהיו בני-ישראל "פנויין (לעוסק) בתורה וחכמתה" ללא בלבלים (כמו שכתב הרמב"ם²⁵), ועד לאופן ד'כמים לים מכסים"²⁶.

* * *

ד. דובר לעיל בהמאמר²⁷ (ד"ה "פדה בשלום נפשי") בפירוש מאמר רז"ל²⁸ "משביעין אותו תהי צדיק", שב"צדיק" יש שני פירושים שהם מן הקצה אל הקצה:

א) המבואר בתניא²⁹ בנוגע לדרגת צדיק – ש"נהפך הרע שלו לטוב", היינו, שעבר עבודתו לברר כל כוחות נפשו עד שנעשה כולו טוב, ולכן מואס ברע בתכלית. וגם על זה "משביעין אותו תהי צדיק" – שיגיע לדרגה זו³⁰.

ב) הפירוש הפשוט – שכל נשמה שיוודת להתלבש בגוף ונפש הבהמית לעסוק בענייני העולם, משביעין אותה שתנהג בדרך התורה והמצווה, שזהו הפירוש ד'צדיק" ב"שם המושאל לעניין שר עונש לפי שנידון אחר רובו ומקרי צדיק בדינו מאחר שזוכה בדין"³¹. וכשם שהרבנים אמורים בנגלה דתורה, על-דרך זה הוא גם בפנימיות התורה – ב' הפירושים בעניין "פדה בשלום נפשי":

א) עבודה באופן של פדייה בשלום, כיוון

ובפרטיות יותר:

"עוסק בתורה" – יכול להיות גם כדברי הגמרא במסכת מנחות³² "אפילו לא שנה אדם אלא פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית", ויתירה מזה, "אפילו לא קרא אדם אלא קרית שמע שחרית וערבית", "קיים מצוות לא"³³ ימוש ספר התורה הזה מפוך והגית בו יומם ולילה". "ובגמילות חסדים" – שאפילו עני יכול וחייב לקיימה, כמבואר בשולחן-ערוך הלכות צדקה³⁴.

"ומתפלל עם הציבור" – שבשביל זה מספיקה ההצטרפות עם הציבור בלבד, שהרי על-פי הדין מוציא הש"ץ את כל הציבור די חובתן אפילו אם הם שותקים אלא רק שומעים תפלתו, כיוון ששומע כעונה³⁵.

ועד שישנו עניין עמוק יותר ב'מתפלל עם הציבור" – שהש"ץ מוציא ידי חובה "עם שבשדות... משום דאניסי"³⁶, היינו, שאף-על-פי שלא שמעו תפילת הש"ץ, כך, שלא שייך אצלם כל העניינים של הבנה והשגה כו', מכל-

(32) ראה תענית כב,ב.
(33) שבת סג,א, וש"נ.
(34) ברכות ח, רע"א.
(35) צט,ב.
(36) יהושע א,ח.
(37) יו"ד סרמ"ח.
(38) דאה סוכה לח,ב. ש"ע אדה"ו או"ח רסק"ד.
וש"נ.
(39) סוף ראש-השנה.

הלכות ומנהגי חב"ד

מאת הרב יוסף-שמחה גינבורג

שבת-קודש פרשת וישלח

י"ד בכסלו

יום חתונת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו עם הרבנית מרת חיה-מושקא ע"ה, בת כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע – ביום ג' פרשת וישלח, י"ד בכסלו תרפ"ט, בעיר וארשה'.

מעלת היום, בלשון הרבי': "בכלל, חתונה היא עניין כללי אצל איש פרטי. אולם אצלי, הרי היתה זו הדרך לכך שהוכנסתי לעניינים הכלליים... והרי זה היום בו נוצר הקשר שלי עמכם, יעזור השם-יתברך שנראה פרי טוב בעמלנו".

"לפני ראש-השנה של חסידות צריכים גם-כן [את] ההקדמות על-דרך [ההכנות וכו'] דימי הסליחות וחודש אלול"¹.

הפטרה: "חזון עובריה" (עובריה א)⁴.

יום רביעי,

ח"י בכסלו

היום – סיום לימוד ספר התניא בסדר הלימוד ד'חת'ת', כתקנת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע.⁵ [וכן נהגו לסיים את לימוד לוח 'היום יום'. וראה להלן].

יש לסיים עד היום' (והיום בכלל) את המסכת שקיבל עליו כל אחד ואחד בחלוקת הש"ס אשתקד.

בתפילת מנחה אין אומרים תחנון⁶.

תכנון ההתוועדויות ברוב ע"ב:

* יש להקיין "תכנית מפורטת איך לנצל יום זה [י"ט בכסלו] להפצת המעיינות, ובאופן שיהיה רישומו ניכר במשך השבועות והחודשים שלאחרי זה, כיוון שנקרא ראש-השנה לחסידות ודרכי החסידות".

* "פשט המנהג, אשר עיקר ההתוועדות די"ט כסלו הוא באור ליום כ' כסלו, כי הגאולה מהמאסר היתה בעת תפילת מנחה, שלוש שעות אחר זה היה בדירת מנגד בייסורים נפשיים וכו'.

"בכל זה, הרי בכמה וכמה מקומות מתוועדים גם באור לי"ט כסלו, וברכת חסידים עליהם תבוא.

"בכלל, שני אופנים בהתוועדות:

"א) לסדרה במקומות רבים בעיר, בכדי שישתתפו גם אנשים כאלו אשר למקום אחר לא היו באים. ב) לאסוף כל המתוועדים במקום אחד, אשר אז הנה – ברוב עם הדרת מלך, ההתוועדות תהיה עם הזקנים והגדולים

(6) ובמדובר להלן על י"ט בכסלו עצמו, הכוונה לחגיגת הסיים ברבים.
לשאלה אודות אדם שלא יכול היה לסיים את המסכת בחלוקת השי"ס עד י"ט בכסלו, האם צריך להשלימה אחר-כך, והאם יש איהו עניין לסיים עד כ"ד בטבת [תאריך חלוקת השי"ס בשנים תרס"ג-תרס"ד, כמובא לקמן], ענה הרבי: "וכל ההקדס ישובה, כמובן." (נדפס ביכפר חב"ד, גיליון 927 עמ' 21).
(7) אגיק חטי"ו עמ' קלב.

(1) פרטי העניינים דאו נלקטו בספר ימי מלך' (ח"א) פרק עשירי. וראה גם 'תורת מנחם – דרושי חתונה' (קה"ת, תשי"ס) מאמרי החתונה, ומאמרי הרבי המיוסדים וכו' על המאמרים הנ"ל.
(2) שיחות-קודש תשי"ד עמ' קיט. ימי מלך' שם עמ' 272.
(3) ספר-המנהגים עמ' 92.
(4) ספר-המנהגים עמ' 32. לוח כולל-חב"ד.
(5) וראה להלן הערה 46.

השרים הדתיים בממשלה, באים כלפיהם בטענות מדוע אינם עושים...".
 ביום ט' אלול תשל"א כתב הרבי למר אישון איגרת המתיחסת לדברים:
 "שלום וברכה!

...כיוון שנוגע לפירוש מאמר חז"ל (שהביא מר בשמי) יוצא הנני מגדרי (שלא להגיב, או להוסיף דיוק בהמופיע בשמי במכתב"ע – כי אין לדבר סוף) – ואבאר יותר את הנראה לפי עניות דעתי במחז"ל (עירובין פו,א) "רבי ממכד עשירים" שרבים עמלו בפירוש:

מוכרח בסוגיא שם שכוונת מחז"ל לעשירים כפשוטם, והתירוץ להתמיהה בזה – גם כן נרמז בהמשך הסוגיא שם: דווקא רבי בהיותו בעצמו עשיר מופלג – ידע מניסיונו ריבוי הניסיונות המתעוררים על-ידי עשירות. ביחד עם זה האמין באמונה שלימה שהקב"ה (עצם הטוב) אין כוונתו כלל להכשיל את האדם ואינו מבקש אלא לפי כוחו. זאת אומרת שאדם העשיר שפגע בו – יש לו "כוח" נפשי עצום כל-כך שביכולתו לעמוד בכל הניסיונות האמורים ואדרבא להשתמש בעושרו אך ורק בכדי אשר "ישב עולם לפני אלוקים" (כהסיום בסוגיא שם). ואיש בעל כוח נעלה כזה – בוודאי ראוי לכבדו. וזוהו עלינו ללמוד לעשיר באיזה שטח ומוכן שיהיה – בנוגע ל"כוח" שלו ובמילא גם בנוגע לאחריות שלו].

והרבי סיים:

על-פי הנ"ל יש להוסיף ביאור בזה שדווקא שלמה ביקש (משלי לח), "ראש ועושר אל תיתן ליי", כי נתנסה בשניהם (ובשניהם – בהפלגה) ואין חכם כבעל הניסיון.

ביאור למאמר ה"תמוה"

"מאמר תמוה ביותר, ורבים מתעכבים עליו",
 כך מתבטא הרבי בפורים תשל"ז:

כבוד מגיע למי שהינו בעל מעלות (=מצד עצמו). עשיר, הרי יכול להיות מישהו שזכה להון גדול שלא עמל בו ולא טרח להשיגו, ונפל בו בירושה!...

המאמר "רבי ממכד עשירים" משמע שלא היה מדובר בעשירים צדיקים, שהרי אילו היו צדיקים, היה רבי ממכדם בלא-הכני, אלא בעשירים שלא

הצטיינו במעלות נוספות, ולכאורה אינו מובן:
 רבי סידר המשנה שהיא היסוד לתורה שבעל-פה כולה, ולא חסר לו גם בגשמיות כעדות חז"ל שרבי לא פסק מעל שולחנו לא חזרת כו' ולא צנון, לא בימות החמה ולא בימות הגשמים, ובעוד מקומות בחז"ל (ש"ס ומדרשים) מצינו הפלאת עשירותו של רבי (ראה ברכות מג,א, נ"ב, וש"נ). שבת קיג, וש"נ). ועוד).

והפירוש ל"רבי ממכד עשירים" בוודאי אין הכוונה שרבי לא חשב בפנימיות ובמחשבתו שאכן ראוי אותו עשיר לכבוד ורק בחיצוניות כיבדו. שהרי בוודאי כיבד רבי את העשיר בפנימיות ובאמת.

ונשאלת השאלה: למה מגיע לעשיר כבוד? ממה נפשך – אם מנצל הוא את עשירותו לדברים טובים – טוב מאד, על קיום מצוות ומעשים טובים מגיע לו כבוד, אך גם העני המקיים מצוות וכו' מגיע לו כבוד. ואין משנה בהגבלות ותוארים ואילו כאן נאמר "מכבד עשירים"?

נקודת הביאור:

רבי בעצמו היה בעל ניסיון בעשירות וידע עד כמה קשה הוא ניסיון זה – לנצל את הכסף כדבעי. רבי גם ידע שלא כוחו ועוצם ידו של העשיר עשה לו את החיל הזה, אלא הקב"ה הוא שחבר בו להעשירות. נמצא אם-כן שהקב"ה העניק לו כוחות מיוחדים כדי לעמוד בניסיון זה.

והוסיף הרבי ואמר:

התורה היא נחית. כשרואים יהודי עשיר כפשוטו בכסף וזהב, או עשיר ביכולת, באפשרותו לפעול דברים שאחר אינו יכול לבצעם, עלול הוא לחשוב שעל כל פעולה ופעולה שלו מגיעה לו תודה מיוחדת שהרי לא התקיים בו "וישמך ישורון" ויבט"ו ואדרבה הוא פועל לא פחות מולתו. יש לומר לו בדיוק את ההיפך: מכיוון שעשאוך "עשיר", מכאן הוכחה שהעניקו לך כוחות עצומים. ומכיוון ש"לא ברא הקב"ה דבר אחד לבטלה" מוכרח אתה לנצלם במלוא המידה – כעדות חז"ל לגבי נקדימון בן גוריון "כמאן דבעי למיעבד", ובלו זאת, למרות שהנך נותן שלא בערך יותר מאשר אחרים, עליך לזכור כי חובתך גדולה משל אחרים משום שהי' יתברך הפך אותך לשליח ונתן בידך הון עצום, כוחות עצומים ואפשרויות אדירות אם בכסף ואם בהשפעה הן בשכל הן במידות, ולבצע את השליחות במילואה.

מקום, כיוון "דאניסי", היינו, שהוא עשה כל התלוי בו, ולא העיל, כיוון שאנסו יצרו הרע (כמו שכתב הרמב"ם⁴⁰), אזי מוציאו הש"ץ ידי חובתו – לפי שעה, ואחר-כך יקויים אצלו עניין הפדייה שיוכל להיות נכלל בתוך הציבור,

השיטה שמכיוון שפלוני בן פלוני הוא רשע, אין להתעסק עמו, כדי שלא להיות נבחינת "המתאבק עם מנוול" – היא הפך הפדר של עבודת ה' כפי שמבארת החסידות

בתור "מלמד", אלא רק) בתור עוזר ("באהעלפער") למלמד, ועבודתו בקודש היתה להוליך ל"חדר" תינוקות של בית רבן – ילדים קטנים שמצד עצמם אין להם עניין בלימוד התורה, והלימוד שלהם הוא רק "מיראת הרצועה שביד הסופר" (כמובא בתניא⁴⁸) – לומר עמהם "ברכות", ולראות שיענו "אמן" יהא שמיה רבא".

ועל-דרך זה ברוחניות – שא' החידושים של תורת החסידות על-ידי הבעש"ט הוא העזר וההשתדלות בנוגע ל"ילדים קטנים" בהבנה והשגה, בלימוד התורה וקיום המצוות, "להוליך" אותם באופן הראוי.

וביחד עם זה היה עניינו גילוי רזין דרזין דאורייתא שעד אז לא נתגלו בעולם, ובפרט באופן של הבנה והשגה.

ועל-דרך זה בנוגע לתורת חסידות חב"ד – ש"היא-היא תורת הבעש"ט", כפי שנתבארה ונמשכה באופן שיחידור ככל כוחות הנפש ועד להגוף ונפש הבהמית – שגם בהנהגתו של

– וכידוע מה שכתוב בספרי קבלה⁴¹ ש"צבור" ר"ת צדיקים בינונים רשעים, ובתוספת ו' ("זרשעים"), "דא אות אמת"⁴², שזוהו עניין נקודת האמת שבכל אחד מישראל, שהיא פנימיות נפשו, ש"גם בשעת החטא היתה באמנה אתו יתברך"⁴³, שלכן אמרו⁴⁴ "נפש כי תחטא", תוהא", שזוהו פלא גדול –

וכאשר מצטרף אל הציבור – אזי מתעלה מדרגה לדרגה, שנעשה עוסק בגמילות חסדים, ולאחרי זה נעשה עוסק בתורה,

ואז נעשה העניין ד"פרה בשלום נפשי", "אמר הקב"ה... מעלה אני עליו כאילו פדאני ליי ולבני מבין אומות העולם"⁴⁵, היינו, שלא זו בלבד שהוא יוצא מהגלות, אלא עוד זאת, שעל-ידו נעשית גם הפדייה דשכינתא בגלותא, על-ידי פריית ה"ניצוץ פרטי מהשכינה שבנפש כל אחד מישראל" (כמבואר באגרת-הקודש⁴⁶) – "נפש השנית בישראל (ש)היא חלק אלוהה ממעל ממש"⁴⁶.

44) זח"ג יג, רע"ב. טז,א.

45) ויקרא ד, ב.

46) תניא רפ"ב.

47) ראה גם שיחת ש"פ היי-שרה תש"כ בסופה. וש"נ.

48) קו"א קנה,א.

40) הל' גירושין ספ"ב.

41) כיכר-לארן (להחיד"א) ס"ז בפירוש המשנה (אבות פ"ב מ"ד) אל תפרוש מן הצבור. דברים אחרים (להנ"ל) דרוש כב (שבת הגדול) קטו,ג.

קה"י ערך שליח ציבור (השני).

42) זח"ג בתחלתו.

43) תניא ספכ"ד.

רבינו הזקן (שמסרה לכל אלו השייכים וקשורים אליו) היו ב' הקצוות הנ"ל: מחד גיסא – שיטה היותר עמוקה בהבנה והסברה של רזין רדזין דאורייתא, באופן שיהיה מובן לא רק בשכל אנושי אלא גם בשכל של נפש הבהמית.

וביחד עם זה, הרי ידוע הסיפור⁴⁹ שאירע אצל רבינו הזקן בליאזנא ביום-הכיפורים, שבקצה העיירה היתה יולדת שנשארה לבדה בבית, כיוון שכל בני-הבית הלכו לבית-הכנסת להתפלל, ורבינו הזקן פשט את טליתו – פריסו דמלכא⁵⁰ – והלך לביתה של היולדת להכין עבורה מאכל ומשקה להחיות את נפשה.

והגע עצמך: מובן מעלה רדגתו של כל יהודי ביום-הכיפורים מפילו עתה, ועל-אחת-כמה-וכמה בשנים ההם, בעיירה קטנה שבה היה רבינו הזקן "מגיד מישרים", ועל-אחת-כמה-וכמה גודל מעלתו של רבינו הזקן בעצמו. ואף-על-פי-כן, בעת דביקותו בייחודים עליונים, הרגיש שבקצה העיירה נמצאת יולדת שנשארה ללא מאכל ומשקה הררוש לה, בגלל שבני הבית הלכו לבית-הכנסת.

וזהו העניין⁵¹ שכאשר נמצאים בעולם האצילות... אזי ה"געשמאק" הוא בעשיית טובה ליהודי!...

אמנם, גם ה"געשמאק" בעשיית טובה ליהודי, שזהו עניין של עונג שלמעלה מכל הכוחות הפנימיים, ולמעלה אפילו מכוח הרצון – הרי זה רק העבודה שמצד בחינת חיה, ועדיין אין זה העניין ד"פדה בשלום נפשי", כפי שמבאר רבינו הזקן⁵², ואדמו"ר האמצעי

מבאר זאת בארוכה יותר⁵³, שזהו עניין היחידה. וגדולה מזו מצינו – כידוע הסיפור שרבינו הזקן סיכן את עצמו להיפגש עם צורר היהודים דערושאווין (בעת ביקורו בעיירה שבה דר רבינו הזקן, במסגרת שליחותו לערוך חקירה ודרישה בנוגע למצב היהודים בערי רוסיה⁵⁴), להשתדל עבור אשה (אלמנה) אחת מישראל שלחצו אותה בעניין של ממון, אף-על-פי שבשביל זה צריך להתעסק עם עניין של "זה לעומת זה" (כנ"ל מסיום התניא).

ז. וזהו גם ההוראה לכל אחד ואחד: אף-על-פי שמדובר אודות הנהגתם של הבעש"ט ואדמו"ר הזקן, אשר, מי ידמה להם ומי ישווה להם, ובלשון רבינו הזקן בתניא⁵⁵ "מי הוא זה ואיזהו אשר ערב לבו לגשת להשיג כו", מכל-מקום, כיוון שגילו וסיפרו לנו אודות הנהגה זו, הרי זה נתינת-כוח לכל אחד ואחד במעמדו ומצבו, שיהיה אצלו לכל הפחות **מעין זה**, שיוכל לעמוד בניסיון של ויתור על העולם הבא בשביל לעשות טובה ליהודי. יש לדעת, שהשיטה של אלו האומרים שכיוון שפלוגי בן פלוני הוא רשע, אין להתעסק עמו, כדי שלא להיות בבחינת "המתאבק עם מנוול" ש"מתנוול גם-כן"⁵⁶, אף-על-פי שעל-ידי זה יכולה לבוא טובה ליהודי – היא היפך הסדר של עבודת ה' כפי שנתבאר על-ידי תורת החסידות.

וכמדובר לעיל (בהמאמר⁵⁷) בנוגע לעבודת התפילה, "שעת צלותא שעת קרבא"⁵⁸, שכאשר העבודה היא באופן שנפש האלוקית עומדת במעמד ומצב של יחורים עליונים, ואינה

49) ראה "רשימות" חוברת קעט עמ' 9. וראה גם תר"מ ח"א עמ' ס"ע 44. ח"ב עמ' 199.
50) ראה זח"ב צנב, אמרי-בינה שבערה 96 בגוף השיחה. סהמ"צ להצ"צ מצוות ציצית פ"ב (דמ"צ טז, א), ובהנסמן שם כמ"מ וציונים (בהוצאת תשנ"ט – עמ' רטו).
51) כ"ק אדמו"ר דיבר ברוב התרגשות, בקול חנוק בכבי (המו"ץ).
52) ראה מאמרי אדה"ז הקצרים ע' רטו.
53) ראה ר"ה פדה בשלום בשעה"ת פ"יא (נהג, ואילך).
54) ראה ספר-התולדות אדה"ז (הוצאת תשמ"ו) ח"ב עמ' 490 ואילך.
55) פמ"ד.
56) תניא ספכ"ח.
57) פ"א.
58) ראה זוהר ח"א רמ"ב. ח"ג רמג, א. לקו"ת ר"פ תצא. ובכ"מ.

הקדוש לעם ישראל היא תורתנו הנצחית ומצוותיה, ובפרט בפלטין של מלך היא הארץ אשר עיני ה' אלוקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה. וכיוון שהועמס תפקיד זה בוודאי ניתנו מראש כל העניינים הנדרשים למילוי התפקיד במלואו, אלא שרצון הבורא הוא שיהיה זה בבחירה – ובחרת בחיים.

נשען על מה ששמעתי על כ' תקוותי חזקה שלא יקפיד על שורותי דלעיל אף שזהו מכתבי הראשון לכ', ויקובלו הדברים באותו הרגש שנכתבו.

חונן בכוח השפעה

עיקרו של המכתב (למר בן-צבי) הועתק גם במכתבו של הרבי מכ"ה בתשרי תשי"ט אל "הנכבד והנעלה איש אשכולות ומדעים איש ירא-אלוקים וכו' וכו' מו"ה אליעזר-אריה הלוי ש' המכונה ד"ר פינקלשטיין" (אגרות-קודש, כרך ח', עמ' כו ואילך).

בקטע הנוסף מבהיר הרבי:

ובטח למותר להדגיש שכוונתי לתכלית האמיתית של עמנו עם אלוקי אברהם, הכלל והפרט, היא חיים על-פי תורתנו תורת חיים, תורה תמימה בלי פשרות, שגדולת התורה בזה שגדול תלמוד שמביא לידי מעשה, קיום המצוות בפועל בחיי היום-יום שעליהן נאמר וחי בהם.

באותו מכתב הרבי כותב גם על האמונה של תורת החסידות בכל יהודי, ומוסיף נקודה עיקרית – "אשר כיוון שחונן מההשגחה העליונה בכוח השפעה ויש לו מספר חשוב של מושפעים, שחלק מהם גם הם מושפעים ומנהיגים בחוגים המסויימים, הנה אם השורות הנ"ל תביאנה איזה שינוי בפועל, הרי זה יתפשט ויוכפל פי כמה על ידי מושפעיו".

(למכתב זה היה המשך של התכתבות, כשהרבי מבהיר שלא די בלימוד תורה, אלא עיקר הדגש הוא על קיום מצוות מעשיות!).

"הקב"ה הפקיד ברשותם"

בהתוועדות שבת-קודש פרשת וארא תשי"ד ('תורת-מנחם – התוועדות', כרך י', עמ' 322) פנה הרבי לאחד המסובים ואמר לו:

באחת ההתוועדות שנכחו בה כמה גבירים, הנה כדי להתקשר עמהם על-ידי דבר-תורה, דובר אודות מאמר רז"ל "רבי מכבד עשירים", ונתבאר טעם הדבר, שכיוון שהקב"ה סמך עליהם ליתן להם עשירות, למרות גודל הניסיון שבעניין העשירות, היינו, שסמך ובטח בהם שינצלו את העשירות כדי ליתן את הכסף במקום הראוי, לכן יש לכבדם.

וכאן אמר הרבי:

וכמרכן אלו שהקבי"ה סמך עליהם להפקיד ברשותם את החינוך של כמה נשמות מבני-ישראל, ובטח בהם שישפיעו עליהם כדבעי, על-ידי זה שהם בעצמם יהיו במצב יותר טוב – יש לכבד אותם.

וסיים הרבי את דבריו לאותו אחד: "וממילא, אימרו לחיים ותהיו בשמחה".

מעניין לעניין: בהודמנות אחרת ('תורת-מנחם – תהוועדות', כרך יא, עמ' 179) התייחס הרבי לנושא שיגור השלוחים – "איזה צעד צריכים לעשות כדי לשלוח יהודי בשליחות כזו, שהרי יודעים כמה המדובר (הקשיים, הנסיגות וכו'); ומובן גודל מעלת הכוחות שנותנים לצורך השליחות, ובמילא מובן שכאשר לא ממלאים את השליחות אזי נעשה איבוד הכוחות, ולא ידך גיסא מובן גודל העושר כאשר ממלאים את השליחות כדבעי, מבלי הבט על גודל הניסיון שבדבר".

הבהרות לעיתונאי

בשנת תשל"א נכנס ל'יחידות' אצל הרבי מר משה אישון, עיתונאי, ולימים עורך 'הצופה'. כשפירסם מאמר על הביקור בעיתון והמאמר הגיע לידי הרבי, חג הרבי מדרכו "שלא להגיב, או להוסיף דיוק בהמופיע בשמי במכתב-עת כי אין לדבר סוף".

כך כתב מר אישון בשם הרבי (הדברים צוטטו באלבום 'הרבי – שלושים שנות נשיאות', כרך א, עמ' 175):

"יש דברים המתפרשים שלא כהלכה. כבר הסברתי מדוע נהג הרבי לכבד עשירים. גם אנחנו, מתוך זה שיודעים את כוחם הסגולי של

סומך עליו ליתן בידו פיקדון ובטוח בו שידע לנצל כדבעי – ראוי הוא שיכבדו אותו.

הרבי סיים את דבריו באותו ענין ואמר – "ויעזור להם הקב"ה שינצלו את הפיקדון כדבעי".

"גדולה זכותם"

בהזדמנות אחרת (שבת-קודש פרשת תזריע תשי"ד – 'תורת-מנחם – התועודיות', כרך יא, עמ' 179) אמר הרבי שניסיון העשירות הוא ניסיון קשה ביותר – שהרי אפילו לגבי רבי אלעזר בן ערך (מספרת הגמרא במסכת שבת קמז, ב) היה זה ניסיון (ומכל-שכן לגבי אנשים כערכנו), הרי בוודאי נותנים להם כוחות גדולים שיוכלו לעמוד בניסיון (שהרי "אין הקב"ה בא טרוניא עם בריותיו"), וגדולה זכותם שעומדים בניסיון".

ניצול ה"עשירות" בכוח ובהשפעה

בשנת תשט"ז שיגר מר יצחק בן-צבי מכתב לרבי. בתגובה כתב לו הרבי בין השאר (אגרות-קודש, כרך יב, עמ' תיג-תיד):

...יש תמהים למאמר חז"ל "רבי מכבד עשירים".

ולדידי מובן ומבואר הוא עלפי אחת הנקודות היסודיות של שיטת הבעל-שם-טוב, אשר כל עניין בעולם ואפילו קטן שבקטנים הוא בהשגחה פרטית, ובפרט עניינים כוללים הנוגעים לרבים.

עשירים, אנשים אשר ההשגחה העליונה נתנה בידם האמצעים לפעול רבות טובות בעולמו של הקב"ה, בוודאי גם כוחות נפשם מתאימים למילוי תפקיד זה, תפקיד העולה פי כמה על תפקידו של איש הבינוני ועל-אחת-כמה-יזכמה של איש העני. ורבינו הקדוש שתקופתו היתה תקופת מעבר בחיי עם ישראל מחיים שלווים, לפי ערך – לחיים של גזירות ורדיפות, ועליו היה לגייס את כל הכוחות בכדי שיעמוד עם ישראל בניסיון זה וייצא שלם ומחוסן, עליו היתה המשימה להתבונן בכל אחד ואחד ולהשתדל לנצל את כל האפשרויות אשר בו. ולכן הביע רגש כבוד כלפי אלו שמלמעלה נתנו להם אפשרויות יתרה, אשר בוודאי גם נוצלה להגן על כל הקדוש בישראל, ככל שאר פעולות רבינו הקדוש.

אלא, מתאים להנהגה הכללית בעולם, אשר לכל אחד מבני ישראל ניתנה בחירה חופשית, ומנסה ה' אלוקים אותו לדעת הישנו אוהב את ה' כיו ושומר מצוותיו ושמע בקולו וכו', גם בזה הבחירה נתונה לכל אחד מהעשירים, וכמו שנאמר "ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת גו' לקיים בבחירתך, כסיום הכתוב, "ובחרת בחיים", או חיו להיפך.

פשוט, אשר אם בעשירים בזהב וכסף, הדברים האמורים, על-אחת-כמה-יזכמה – עשירים בכוח השפעה על הסביבה הקרובה והרחוקה.

ומובן גם כן, אשר כיוון שיש מנהיג לבירה זה העולם ואין בו דבר אחד לבטלה, מוכרח ניצול פעיל וחיובי של העושר, ואין מספיק כלל וכלל זה שלא ישתמשו בעושר בכיוון בלתי רצוי.

כי גם העדר הניצול מפריע את הסדר בבריאה, כיוון שעניינה אשר כל החלקים שבה צריכים לסייע באופן פעיל לתכלית הכללית והאחידה.

כאן הרבי עובר לתביעה ישירה מהמנען:

רבות שמעתי על כן, תכונות נפשו ומידותיו ועל יחסו לקודשי עם ישראל המסורתיים, ובתקופתנו זו ניתנו לכו' אפשרויות מיוחדות, בדוגמת האמור לעיל, בהשפעה על הסביבה הקרובה והרחוקה, השפעה היכולה להביא תוצאות מרחיקות לכת, ובייחוד – בשמירה על צביונו האמיתי של עמנו, אשר נהיה לעם בקבלת התורה, והיא היא חוט השני העובר דרך כל תקופות קיום עמנו ומאחדן, אף כי במשך זמן זה כמה אומות, אומות בעלות תרבות מפותחת ביותר, מושלות בכיפה וכו' נתחייבו כליה ולא היתה להם תקומה, וישראל נופלים ועומדים – עלידי הקישור עם בורא העולם ומנהיגו – ואומר כי אני ה' לא שנית ואתם בני יעקב לא כליתם (מדרש תנחומא, פרשת ניצבים).

ואם בכמה תקופות מוכרח היה גיוס כל כוחות בני ישראל לשמירה ולהגנה על התורה ומצותיה – סוד קיומו של עם ישראל – בתקופתנו לא כל-שכן, תקופת הרת עולם ותקופת משבר וניסיון, מהנסיגות הכי גדולים, של עמנו ישראל. ואלו העשירים ביכולת ואפשרויות, אשר מתאים לזה גם אחריותם גדולה פי כמה, חובתם חוב קדוש וגם זכותם לנצל את האפשרויות במילואן להגן על

נלחמת עם הגוף ונפש הבהמית, ומניחה להם להתפטם ("פאשען זיך") כרצונם, כך, שיכולים להיות מונחים מי יודע איפה... – הנה לאחרי כן, כאשר סוף-כל-סוף מפסיק מהייחודים כו', יכול להיות אצלו עניין של ירידה, ועד לנפילה,

הרי זה נתינת-כוח לכל אחד ואחד במעמדו ומצבו, שיהיה אצלו לכל הפחות מעין זה, שיוכל לעמוד בניסיון של ויתור על העולם הבא בשביל לעשות טובה ליהודי

ועד לנפילה שלא בערך. (חשש שיש לו יסוד במציאות) שעל-ידי זה וכשם שבנוגע לעצמו אין צריך להיות סדר העבודה באופן כזה, הרי על-אחת-כמה-יזכמה שבנוגע להזולת אסור להתנהג כן, להימנע מהתעסקות עם הזולת שאינו לפי רוחו כו'.

וכמסופר בגמרא⁵⁹ אודות כהן גדול ש"פעם אחת יצא וסיפר עם ערבי אחד בשוק ונתזא צנורא (רוק) מפיו על בגדו כו'" – שסיפור זה הוא חלק מתורה, מלשון הוראה: אפילו כאשר מדובר אודות יהודי שנמצא בדרגה של כהן גדול, ואפילו לפני יום-הכיפורים⁶⁰, כאשר עוד מעט ("אט-אט") צריך

(חשש שיש לו יסוד במציאות) שעל-ידי זה יעמיד בסכנה את עבודתו ביום-הכיפורים בקודש-הקדשים – אזי עליו לוותר ("פארביגן") על הטהרה והקדושה שלו, בשביל שתהיה טובה ליהודי.

ויתירה מזה: אפילו ביום-הכיפורים עצמו⁶¹, הנה לפעמים, גם כהן גדול שמצד עצמו מקומו ועבודתו בקודש-הקדשים, צריך דווקא לצאת לשוק לספר דברים עם ערבי וכו',⁶² ואף אם זה יעמיד בספק עבודתו ביום זה בקודש-הקדשים.

(קטעים מהתועדות ייט בכסלו ה'תש"כ, יצא לאור אשתקד עלידי ועד הנחות בלה"ק – בלתי מוגה)

(* וסדרה קושיית החדא"ג שם. ובלאה"כ לא זכיתי להבין דבריו, כי, הרי ז' ימים לפני יו"כ מפרישין כה"ג למחנה שכינה דווקא (עייני ירושלמי ריש יומא), ופשיטא בערב יו"כ. ועל-אחת-כמה-יזכמה בנוגע לאלו שאינם בדרגת כהן גדול, ואפילו לא בדרגת כהן, ועל-אחת-כמה-יזכמה כאשר טובתו של הזולת היא דבר ודאי – הרי בוודאי שהפסקדין הוא שיש להעמיד את עצמו בסכנה שמא תינתז צנורא מפיו של ערבי על בגדו, ובלבד להציל אשה מישראל מהלחץ של הלעומת-זה.

59) יומא ז.א. נוסח "סדר עבודה" ליום-הכיפורים. 60) ראה חידושי-אגדות מהרש"א שם 62) ראה פרש"י שם: "יום הכפורים היה" (מירושלמי) ש"ערב יוה"כ הוה".

שתי התקופות דימות המשיח נרמזות בפסוקי ההפטרות דפרשתנו

הגאולה הפרטית תביא גאולה כללית

בפסוק האחרון של ההפטרות נאמר: "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו והיתה לה' המלוכה". וזהו הקשר לפרשת וישלח – שבה נאמר: "עד אשר אבוא אל ארונני שעירה", וכפי שמפרש רש"י בפשוטו של מקרא (קודם שמביא ש"מדרשי אגדה יש לפרשה זו רבים): "אימתי יילך? בימי המשיח, שנאמר ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו" – שזהו הפסוק האחרון של ההפטרות. זאת אומרת, שהנקודה המשותפת שבין ההפטרות לפרשה היא – פעולתם של בני-ישראל בנוגע להר עשיו ("לשפוט את הר עשיו").

והנה, כללות עניין זה ("ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו") מודגש בגלוי בהפטרות יותר מאשר בפרשה עצמה:

בפרשה עצמה נאמר רק "עד אשר אבוא אל ארונני שעירה" (ולא נאמר בפירוש "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו"), ולכן זקוקים לפירוש רש"י שמפרש – בפשוטו של מקרא – "ואימתי יילך – בימי המשיח, שנאמר ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו"...

אבל בהפטרות מודגש עניין זה בגלוי – שהרי מפורש בקרא: "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו".

ונוסף לזה: לאחרי העניין ד"ועלו מושיעים וגו'" לשפוט את הר עשיו מובא בהפטרות עניין נוסף – "והיתה לה' המלוכה"...

שמה שכתוב "והיתה לה' המלוכה" הוא עניין בפני עצמו, כלומר, שלאחרי העניין ד"ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו", יהיה עניין נוסף – "והיתה לה' המלוכה" ("והיתה" – בוא"ו המוסף), ועניין זה ("והיתה לה' המלוכה") יהיה בזמן המיוחד – לא באותו זמן שבו יהיה העניין ד"ועלו מושיעים גו' לשפוט את הר עשיו" – אלא לאחריו...

וכפסק דין הרמב"ם (הלכות מלכים סוף פרק י"א) בנוגע לסדר הגאולה: לכל לראש "יעמוד מלך מבית דוד כו' וילחם מלחמות ה'", שזהו כללות העניין ד"לשפוט את הר עשיו", כי "ילחם מלחמות ה'" קאי (בעיקר) על המלחמה נגד עמלק שהוא מזרעו של עשיו; "ורק אחר-כך – לאחרי ש"בנה מקדש במקומו וקיבץ נדחי ישראל" – "יתקן את העולם כולו לעבוד את ה' ביחד, שנאמר אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו שכם אחד", שזהו כללות העניין ד"והיתה לה' המלוכה". ואם כן, הרי מפורש בפסק-דין הרמב"ם שב' עניינים אלו ("ועלו מושיעים גו' לשפוט את הר עשיו", "והיתה לה' המלוכה") יהיו בב' תקופות בפני עצמן.

והיירצון שעל-ידי כללות העבודה דכל אחד ואחד מישראל בהפצת המעיינות חוצה ובכירור חלקו בעולם ("לשפוט את הר עשיו") – תהיה גאולתו הפרטית של כל אחד ואחד מישראל. וכאשר כל בני-ישראל מצטרפים יחדיו – זוכים בקרוב ממש לגאולה הכללית דכל בני-ישראל, עדי קיום היעוד "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו והיתה לה' המלוכה" – במהרה בימינו ממש.

(מהתוועדות שבת-קודש פרשת וישלח, י"ח כסלו ה'תשמ"ג;

'תורת מנחם – התוועדות ה'תשמ"ג, כרך א, עמודים 566,573 – בלתי מוגה)

"רבי מכבד עשירים"

מאמר חז"ל מיוחד ו"תמונה" זה זכה לפירושים שונים במשנתו של הרבי – בהתוועדות כלליות ובמכתבים פרטיים לאישים שונים □ "העדר הניצול מפריע את הסדר בבריאה, מכיוון שעניינה אשר כל החלקים שבה צריכים לסייע באופן פעיל לתכלית הכללית והאחידה" □ על זכותם וחובתם של העשירים בכסף, בכוח ובהשפעה

מאת הרב מרדכי-מנשה לאופר

יענה עזות" או "עושר שמור לבעליו" שלא לטובתו, כפי שמציינים חז"ל על קורח, וכל זה כאשר מנצלים את העושר להיפך ממטרתו.

בשמחת תורה תשי"ג 'ניתח' הרבי את הדברים וירד לנבכי נפשו של גביר בן ימינו:

כאשר צריכים לתרום כסף לשיבה – טוען אליו יצ"הרע: מדוע עליך לתת את כסף, כסף שרכשת בניגונה – עבור תלמידי ישיבה, אנשים צעירים שיכולים בעצמם לעבוד (כמו שאתה עובד) ולהרוויח; וכי משום שהם אינם רוצים לעבוד מחוייב אתה לעבוד עבורם ולפרנס אותם!!

יתר על כן – אילו היו מקדישים את זמנם בשביל איזה "תכלית", ללמוד דבר המביא תועלת לעולם – ניחא, תמכתך תנוצל לטובת העולם; אולם בשביל תלמידי ישיבה שלומדים תורת ה' במתכונת שלמדוה לפני שנים רבות, דבר שאין לו מקום ואינו תואם (כל-כך) את רוח הזמן – חבל לבזבז כסף!

להיפך – טוען היצר – בחורי ישיבה לא זו בלבד שאינם מביאים תועלת לעולם, הם מתקלקלים, גדלים כ"בטלנים", ונמצא כשספך מסייע להפוך אנשים צעירים לבעלי-ימום!

העשר שהיצר הרע נטפל אליו בחשבונות האמורים נמצא אפוא בנסיון גדול ביותר.

מסקנת דברי הרבי:

ואם-כן – כאשר רואים שלמרות גודל הנסיון שבדבר נתן הקב"ה לפלוני עשירות, היינו שהקב"ה

הפעם הראשונה שהרבי דיבר על מאמר זה ברבים היה בהתוועדות ליל שמחת-תורה תשי"ג (תורת מנחם – התוועדות', כרך ז, עמ' 102). הרבי הזכיר את מאמר הגמרא (עירובין פו, ריש עמוד א) "רבי מכבד עשירים" בתוספת פירוש מעניין (ליקוטי מהרי"ל בשם מהר"ם סג"ל) – "מתוך שרבי עצמו היה עשיר מופלג, לכך הרגיל עצמו לכבד עשירים, כדי להתלמד להעם שיכבדו גם-כן אותו בשביל עושרו ולא בשביל תורתו"

הרבי הוסיף ואמר בבת-שחוק: "אותי אי-אפשר לחשוד בכך, מכיוון שאינני עשיר, אין לי אבנים טובות ולא כסף וזהב..."

לאחר מכן המשיך הרבי וביאר את העניינים על-פי פנימיות: "פנימיות הטעם בזה שאכן ראויים הם לכבוד, שהרי רואים שהקדוש-ברוך-הוא מכבדם."

ובהקדמה, ציין הרבי, שניסיון העשירות הוא ניסיון גדול מניסיון העניות. עני אין בידו לפעול מאומה, לעומתו עשיר בעל כסף, עומד לפני הניסיון לאיזה מטרות לנצל את הכסף.

הקב"ה סומך עליו

לימים, בהתוועדות פורים תש"ל (שיחות-קודש תש"ל, כרך א, עמ' 595), הוסיף הרבי:

בין ניסיונותיו של עשיר מצינו אפשרות ש"יעשיר